

Državni svetnik
dr. Marjan Maučec

Številka: 001-07-6/2021/2
Ljubljana, 21. 12. 2021

Gospod
Alojz Kovšca
Predsednik
Državnega sveta Republike Slovenije

Na podlagi 68. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14, 26/15, 55/20 in 123/20) vlagam:

- Pobudo za sprejem Predloga zakona o dopolnitvi Zakona o praznikih in dela prostih dnevih v Republiki Sloveniji.

dr. Marjan Maučec, l.r.

Priloga:
– predlog zakona

**PREDLOG ZAKONA O DOPOLNITVI
ZAKONA O PRAZNIKIH IN DELA PROSTIH DNEVIH V REPUBLIKI SLOVENIJI**

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

Zakon o praznikih in dela prostih dnevih v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 112/05 – uradno prečiščeno besedilo, 52/10, 40/12 – ZUJF, 19/15, 83/16 in 92/20; v nadaljevanju: ZPDPD) ureja področje praznikov in dela prostih dni. ZPDPD želi na najbolj ustrezen način in v skladu s tradicijo opredeliti praznične in dela proste dni glede na državotvorna, zgodovinska, tradicionalna, kulturna in verska obeležja. Eden ključnih pogojev je, da za ta obeležja obstaja širši družbeni konsenz. ZPDPD v 1. členu določa naslednje praznike:

- 1. in 2. januar, novo leto;
- 8. februar, Prešernov dan, slovenski kulturni praznik;
- 27. april, dan upora proti okupatorju;
- 1. in 2. maj, praznik dela;
- 8. junij, dan Primoža Trubarja;
- 25. junij, dan državnosti;
- 17. avgust, združitev prekmurskih Slovencev z matičnim narodom;
- 15. september, vrnitev Primorske k matični domovini;
- 23. september, dan slovenskega športa;
- 25. oktober – dan suverenosti;
- 1. november, dan spomina na mrtve;
- 23. november, dan Rudolfa Maistra;
- 26. december, dan samostojnosti in enotnosti.

Določa še, da so prazniki iz prejšnjega odstavka dela prosti dnevi, razen praznikov dan Primoža Trubarja, združitev prekmurskih Slovencev z matičnim narodom, vrnitev Primorske k matični domovini, dan slovenskega športa, dan suverenosti in dan Rudolfa Maistra, ki niso dela prosti dnevi.

Predlog zakona med zgoraj navedene praznike uvršča še dan slovenske demokracije. Z vzpostavitvijo dne slovenske demokracije se praznuje več stoletno prizadevanje slovenskega naroda za demokratično samo-odločanje. Z aprilom leta 1941 je namreč ves slovenski narod za dolga desetletja zagrnila tema političnega enoumja in totalitarizma. Že do tedaj okrnjeno pravico do sodelovanja pri odločanju o skupnem dobrem v nekdanji kraljevini (primorski Slovenci pa že prej niso uživali niti okrnjenih pravic) je nadomestila totalna samovolja oblasti manjšine nad večino. Posamezniki niso imeli pravice do svobodnega političnega zbiranja, organiziranja, izražanja. Splošna in enaka volilna pravica za posameznika ni obstajala. Pogum, na glas izpostaviti dobro skupnosti pred interes enoumne oblasti, se je kaznoval z vsakovrstnim zatiranjem, odvzemom zaslužka, državljanstva, prostosti, celo življenja. Kljub temu totalitarizem in enoumje nista imela možnosti za obstanek; bilo je le vprašanje časa, kdaj se bodo Slovenci organizirali in uživali svojo pravico do demokratičnega odločanja o lastni usodi.

Za praznik dne slovenske demokracije se predlaga 12. maj, in sicer po 12. maju 1988, ko je v Unionski dvorani nastalo prvo demokratično politično gibanje od začetka druge svetovne vojne na Slovenskem – Slovenska kmečka zveza (SKZ). Eden glavnih očetov slovenske demokratizacije in osamosvojitve Ivan Oman je za ta dogodek dejal, da je »priletela prva lastovka slovenske pomladi«. 12. maja 1988 so si zavestni slovenski državljani, ne glede na to, ali so bili kmetje, delavci ali izobraženci, podali roko, ter združeni v Slovenski kmečki zvezi stopili na novo, demokratično pot. Tega so se predvsem zavedali njeni pobudniki in organizatorji, ki so na pol javno govorili o nastajanju stranke. Čeprav so bili organizatorji večinoma kmečkega stanu in je šlo za ustanovitev v prvi vrsti kmečke organizacije, je vsa slovenska družba razumela, da je tega dne po dolgih desetletjih nastala prva demokratična stranka. To so razumeli tudi demokratično misleči kulturniki in izobraženci ter navadni delavci, ki s kmetovanjem niso imeli nič, pa so se udeležili ustanovitve Kmečke zveze. Nazadnje so to razumeli tudi tedanji oblastniki. Čeprav se je KZS uradno ustanovila v okviru ene izmed družbenopolitičnih organizacij (Socialistične zveze delovnega ljudstva), je vodstvo CK ZKS že pred zborovanjem v Unionski dvorani na sestanku v Tacnu opozarjalo, da se ustanavlja »kmečka stranka oz. kmečka mladinska stranka, to je to«.

SKZ je že ob svojem nastanku pričela delovati kot politična stranka, ki se jasno opredeljuje do družbenih vprašanj, ki zadevajo vse Slovence. Predsednik iniciativnega odbora SKZ Ivan Oman je za revijo Teleks med drugim povedal: »..., da je za nas Jugoslavija sprejemljiva edino kot demokratična konfederacija, kar je bilo za tedanje razmere za jugoslovansko in slovensko vodstvo še popolnoma nesprejemljivo. Med drugim sem se zavzemal za slovensko vojsko, ker je samo vojska porok suverenosti.« SKZ je pomagala pri organizaciji številnih kasneje nastalih političnih zvez, stopila v bran kosovskim Albancem v Cankarjev domu februarja 1989 in se dejavno vključila v delo Odbora za varstvo človekovih pravic.

Če so udeleženci v Unionski dvorani z osebnim pogumom sprožili slovensko pomlad, čeprav niso vedeli, kakšne posledice bodo zaradi tega nosili v tedanjem totalitarnem sistemu, pa je po drugi strani 12. maj 1988 tudi trenutek, ko je tedanja oblast prvokrat dopustila organiziranje drugače mislečih. Čeprav še ne formalno, se je pričel proces sestopa s totalne oblasti, ki je tudi zato potekal mirno in brez nasilja med Slovenci. Proces, ki se je začel 12. maja 1988 v Unionski dvorani, je tako privedel do prvih demokratičnih volitev in končno enotne odločitve slovenskega naroda za samostojno in demokratično slovensko državo. 12. maj predstavlja najbolj simboličen datum za slovensko demokracijo, zato lahko pritrdimo Ivanu Omanu: »12. maj bi moral biti državni praznik.«

Vsakoletno praznovanje in obeleževanje dne slovenske demokracije, za katero si je Slovenski narod prizadeval dolga leta, s posebnim praznikom, je nujno potrebno. Poleg tega odlično priložnost za vzpostavitev dne slovenske demokracije predstavlja tudi iztek 30. obletnice slovenske samostojne in demokratične države v letu 2021. Določitev novega praznika, ki ne bi bil hkrati tudi dela prost dan, ne bi povzročilo dodatnega izpada delovnih ur in povečanja obveznosti za delodajalce.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1. Cilji

Cilj Predloga zakona je, da se z zakonom določijo prazniki, ki imajo pomen za prav vse državljane. Z uvrstitvijo novega praznika – dan slovenske demokracije – med obstoječe praznike se poudari in utrjuje pomen demokracije in demokratične oblasti. Predlagatelj opozarja, da ima slovenska demokracija sorazmerno kratko časovno tradicijo, zato jo moramo obeleževati s posebno pozornostjo. Ureditev praznikov mora ustrezati odnosu državljanov do dogodkov, ki jim je treba dati posebno obeležje, temu pa mora ustrezati tudi izbrani datum. 12. maj 1988 predstavlja dan, ko je bila po drugi svetovni vojni ustanovljena prva demokratična organizacija, ki je vodila do prvih demokratičnih volitev in tudi ustanovitve suverene države.

2.2. Načela

Predlog zakona ne odstopa od načel, ki so bila vodilo pri sprejemu osnovnega zakona, poleg tega pa spoštuje tudi naslednja načela:

- načelo ustavne demokratičnosti in suverenosti;
- načelo spoštovanja človekovih pravic in svoboščin;
- načelo človečnosti.

2.3. Poglavitne rešitve

Predlog zakona predlaga, da se v ZPDPD določi nov praznik – dan slovenske demokracije –, ki bi ga praznovali 12. maja. S tem bi se poudaril pomen demokracije in nedaven razvoj demokracije na slovenskih tleh, posledično pa bi se državljane ozaveščalo na državni ravni. Dan slovenske demokracije hkrati ne bi bil tudi dela prost dan, s čimer ne bi povzročili dodatnega izpada delovnih ur in povečanja obveznosti za delodajalce ter hkrati ohranili primerljivost števila prazničnih dela prostih dni z drugimi državami Evropske unije.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Zakon nima finančnih posledic za državni proračun in nima vpliva na druga javna finančna sredstva. Sredstva, ki jih država namenja za obeležite državnih praznikov in izvedbo protokolarnih dogodkov, bi namreč ostala v načrtovani višini. Zakon tudi nima finančnih posledic za delodajalce, saj se število prostih dni z uvedbo novega praznika, ki pa ni hkrati tudi dela prost dan, ne bi povečalo in tudi ne bi vplivalo na izpad dohodka pri delodajalcih.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Republika Slovenija določena sredstva že namenja za namene obeleževanja državnih praznikov, s čimer je povezana tudi izvedba protokolarnih dogodkov. Posledično za izvajanje zakona ni treba zagotoviti dodatnih sredstev v že sprejetem državnem proračunu za leto 2022.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOST PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

5.1. Skladnost s pravnim redom Evropske unije

Predlog zakona ni predmet usklajevanja s pravnim redom EU.

5.2. Prikaz ureditve v državah članicah Evropske unije

Predlog zakona, ki med obstoječe praznike in dela proste dni uvršča dodatni praznik, ki pa ni hkrati dela prost dan, povečuje število državnih praznikov v Republiki Sloveniji (16), medtem ko ne spreminja skupnega števila praznikov, ki so dela prosti dnevi (15).

Države članice EU urejajo področje državnih praznikov in dela prostih dni na različne načine. Sistem zakonskega določanja praznikov, ki niso dela prosti dnevi, poznajo tudi v drugih državah EU, kot so na primer Italija, Hrvaška in Madžarska. Število praznikov, ki so dela prosti dnevi v nekaterih državah članicah EU, se razlikuje, in sicer 8 v Španiji (do 14 v regijah), 9 na Švedskem, v Nemčiji in Irski, 10 v Belgiji in Franciji, 11 na Danskem in Madžarskem, 12 v Bolgariji, Norveški, Estoniji, Italiji in Latviji, 13 v Avstriji, na Češkem in v Litvi, 14 na Hrvaški in v Grčiji, 15 na Finskem, 16 na Cipru, in tako dalje.¹

Hrvaška

Na Hrvaškem praznike in dela proste dneve ureja *Zakon o blagdanima, spomendanima i neradnim danima u Republici Hrvatskoj*. Zakon ločuje med prazniki, ki so dela prosti dnevi, in tako imenovanimi dnevi spomina, ki niso dela prosti dnevi. Praznikov je štirinajst, in sicer: 1. januar, novo leto; 6. januar, sveti trije kralji; Velika noč in velikonočni ponedeljek; 1. maj, praznik dela; 30. maj, dan državnosti; 11. junij, sveto rešnje telo in kri; 22. junij, dan boja proti fašizmu; 25. junij, dan državnosti; 5. avgust, dan domovinske hvaležnosti; 15. avgust, Marijino vnebovzetje; 8. oktober, dan neodvisnosti; 1. november, dan spomina na mrtve; 25. december, Božič in 26. december, Štefanovo.² Dnevov spomina je deset in niso dela prosti dnevi. Ti so: 9. januar, dan združitve Međimurja z matično državo Hrvaško; 15. januar, dan

¹ Podatki zbrani na spletni strani »Public holidays« (URL: <https://publicholidays.com/>).

² Prvi člen »Zakona o blagdanima, spomendanima i neradnim danima u Republici Hrvatskoj«, NN 110/19.

mednarodnega priznanja Republike Hrvaške in dan mirne ponovne integracije hrvaške podonavske regije; 15. marec, dan nastanka državne zaščite; 30. april, dan smrti Zrinskega in Frankopana; 9. maj, dan Evrope in dan zmage nad fašizmom; 25. junij, dan neodvisnosti; 23. avgust, evropski dan spomina na žrtve totalitarnih in avtoritarnih režimov - nacizem, fašizem in komunizem; 30. avgust, dan spomina na pogrešane osebe v domovinski vojni; 25. september, dan odločitve o združitvi Istre, Reke, Zadra in otokov z matično državo Hrvaško ter 8. oktober, dan hrvaškega Sabora.

Hrvaški zakon, ki ureja praznike in dneva proste dneve, vsebuje posebnost glede pripadnikov verskih skupnosti, ki niso rimokatoliške vere. Pravoslavnim vernikom je tako omogočeno, da Božič in Veliko noč, ki se po julijanskem koledarju obhajata 7. januarja, in temu primerno velikonočni ponedeljek, v kolikor to želijo, koristijo kot dela prost dan. Prav tako je dela prost dan po lastni izbiri omogočen pripadnikom islamske vere, ki obeležujejo ramazamski Bajram in Kurban-bajram ter pripadnikom judovske vere, ki obeležujejo Jom Kipur in Roš Hašan.

Italija

V Italiji praznujejo sledeče praznike: 1. januar, novo leto; 6. januar, Sveti trije kralji; 17. marec, združitev Italije (ni dela prost dan); Velika noč in Velikonočni ponedeljek; 25. april, dan osvoboditve; 1. maj, praznik dela; 2. junij, dan republike; 15. avgust, Marijino vnebovzetje; 1. november, Vsi sveti; 8. december, Marijino brezmadežno spočetje; 25. december, Božič; 26. december, Štefanovo in 31. december, Silvestrovo (ni dela prost dan).³

Avstrija

Prazniki v Avstriji so: 1. januar, novo leto; 6. januar, Sveti trije kralji; Velikonočni petek (ni dela prost dan) in Velikonočni ponedeljek; 1. maj, praznik dela; 21. maj, Jezusovo vnebovzetje; 31. maj, Binkošti, 1. junij, Binkoštni ponedeljek; 11. junij, Sveto rešnje telo; 15. avgust, Marijino vnebovzetje; 26. oktober, dan državnosti; 1. november, Vsi sveti; 8. december, Marijino brezmadežno spočetje; 24. december, dan pred Božičem (ni dela prost dan); 25. december, Božič; 26. december, Štefanovo in 31. december, silvestrovo.⁴

Madžarska

Na Madžarskem poznajo naslednje praznike: 1. januar, novo leto; 15. marec, spominski dan revolucije 1848; Velika noč in Velikonočni ponedeljek; 6. april, spomin na žrtve holokavsta (ni dela prost dan); 1. maj, praznik dela; 31. maj, Binkošti, 1. junij, Binkoštni ponedeljek; 4. junij, dan enotnosti (ni dela prost dan); 20. avgust, dan državnosti; 23. oktober, spominski dan revolucije 1956; 1. november, dan spomina na mrtve; 25. december, Božič in 26. december, Štefanovo.⁵

³ Podatki o italijanskih praznikih so dostopni na URL: http://presidenza.governo.it/ufficio_cerimoniale/cerimoniale/giornate.html.

⁴ Podatki o avstrijskih praznikih so dostopni na URL: <https://www.austria.info/en/service-and-facts/about-austria/holidays-daylight-savings-time>.

⁵ Podatki o madžarskih praznikih so dostopni na URL: <http://prazniki.si/prazniki-madzarska-koledar-2020/>.

Nemčija

Ureditev praznikov v Nemčiji je specifična, saj je nemška državna ureditev federativna, kar pomeni, da združuje več enakopravnih in relativno samostojnih enot. Posledično obstajajo prazniki, ki se jih obeležuje bodisi na deželni bodisi na zvezni ravni. Do razlik med obeleževanjem posameznih praznikov prihaja predvsem zaradi delitve države na južni in zahodni, pretežno katoliški del, ter severni in vzhodni, pretežno protestantski del države.

Prazniki v Nemčiji so: 1. januar, novo leto; 6. januar, Sveti trije kralji (samo Bavarska, Baden-Württemberg, Saška-Anhalt); Veliki petek in Velikonočni ponedeljek; 1. maj, praznik dela; 21. maj, Vnebovhod; 1. junij, Binkoštni ponedeljek; 11. junij, Sveto rešnje telo (samo Bavarska, Baden-Württemberg, Hessen, Severno Porenje-Vestfalija, Porenje-Pfalška, Posarje); 15. avgust, Marijino vnebovzetje (samo Bavarska in Posarje); 3. oktober, dan nemške enotnosti; 31. oktober, dan reformacije (samo Brandenburg, Mecklenburg-Predpomorjanska, Saška, Saška-Anhalt, Turingija); 1. november, dan spomina na mrtve (samo Bavarska, Baden-Württemberg, Severno Porenje-Vestfalija, Porenje-Pfalška, Posarje); 19. november, dan kesanja in molitve (samo Saška); 25. december, Božič in 26. december, Štefanovo.

Po svetu dan demokracije glede na njihove zgodovinske izkušnje in dogodke praznujejo na primer Kanada, Zelenortski otoki, Nigerija ter Združeno kraljestvo Velike Britanije in Severne Irske.

6. RAZLOG ZA OBRAVNAVO PO SKRAJŠANEM POSTOPKU

Ker gre za manj zahtevno spremembo zakona, se skladno s prvo alinejo prvega odstavka 142. člena Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 105/10, 80/13 in 38/17 46/20, 105/21 – odl. US in 111/21) predlaga obravnavo po skrajšanem postopku.

7. NAVEDBA, KATERI PREDSTAVNIKI PREDLAGATELJA BODO SODELOVALI PRI DELU DRŽAVNEGA ZBORA IN DELOVNIH TELES

Pri delu Državnega zbora in njegovih delovnih teles bo sodeloval državni svetnik dr. Marjan Maučec.

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o praznikih in dela prostih dnevih v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 112/05 – uradno prečiščeno besedilo, 52/10, 40/12 – ZUJF, 19/15, 83/16 in 92/20) se v 1. členu v prvem odstavku za četrto alinejo doda nova peta alineja, ki se glasi:

»– 12. maj, dan slovenske demokracije«.

Dosedanja peta, šesta, sedma, osma, deveta, deseta, enajsta, dvanajsta in trinajsta alineja postanejo šesta, sedma, osma, deveta, deseta, enajsta, dvanajsta, trinajsta in štirinajsta alineja.

V drugem odstavku se za besedo »praznikov« doda besedilo »dan slovenske demokracije,«.

KONČNA DOLOČBA

2. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV ČLENOV

K 1. členu

S predlagano spremembo besedila se v prvem odstavku 1. člena ZPDPD odstavku za četrto alinejo doda nova peta alineja, ki ureja nov praznik dneva slovenske demokracije, ki bo vsako leto 12. maja. V drugem odstavku se praznik ponovno navede v skupini državnih praznikov, ki niso dela prosti dnevi. Dan slovenske demokracije bo tako eden od tistih državnih praznikov, ki ne bodo dela prosti dnevi, podobno kot npr. dan suverenosti.

K 2. členu

Člen določa začetek veljavnosti in uporabe predlaganega zakona.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

1. člen

Prazniki v Republiki Sloveniji so:

- 1. in 2. januar, novo leto
- 8. februar, Prešernov dan, slovenski kulturni praznik
- 27. april, dan upora proti okupatorju
- 1. in 2. maj, praznik dela
- 8. junij, dan Primoža Trubarja
- 25. junij, dan državnosti
- 17. avgust, združitev prekmurskih Slovencev z matičnim narodom
- 15. september, vrnitev Primorske k matični domovini
- 23. september, dan slovenskega športa
- 25. oktober – dan suverenosti
- 1. november, dan spomina na mrtve
- 23. november, dan Rudolfa Maistra
- 26. december, dan samostojnosti in enotnosti.

Prazniki Republike Slovenije iz prejšnjega odstavka so dela prosti dnevi, razen praznikov dan Primoža Trubarja, združitev prekmurskih Slovencev z matičnim narodom, vrnitev Primorske k matični domovini, dan slovenskega športa, dan suverenosti in dan Rudolfa Maistra, ki niso dela prosti dnevi.